

Dossier 3: Het Benelux Politie Verdrag: worden de grensregio's veiliger?

Grenseffectenrapportage 2024

Dossier 3: Het BENELUX Politie Verdrag: worden de grensregio's veiliger?

Auteur: Dr. Math Noortmann

Inhoud

Afkortingen	2
1. Inleiding	3
2. Doelstellingen & Werkwijze	5
3. Empirische bevindingen	8
4. Evaluatie van het onderzoeksthema Europese integratie.....	14
5. Evaluatie van het onderzoeksthema Euregionale cohesie	14
6. Conclusies en aanbevelingen vanuit een Euregionaal perspectief.....	15

Afkortingen

AP	Autoriteit Persoonsgegevens
Benelux	België, Nederland, Luxemburg
BES	Bureau voor Euregionale (strafrechtelijke) Samenwerking
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DNA	Deoxyribonucleic acid (Desoxyribonucleïnezuur)
EAB	Europees Arrestatiebevel
EOB	Europees Onderzoeksbevel
EPICC	Euregionaal Politie Informatie Coöperatie Centrum
EU	Europese Unie
ITEM	Instituut voor Transnationale en Euregionale grensoverschrijdende samenwerking en Mobiliteit
JBZ	Justitie en Binnenlandse Zaken
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
WODC	Wetenschappelijke Onderzoek en Data Centrum

1. Inleiding

Een jaar geleden, op 1 Oktober 2023, is het nieuwe *verdrag inzake politiesamenwerking* tussen België, Luxemburg en Nederland in werking getreden; meer dan vijf jaar nadat het in 2018 in Brussel ondertekend werd.¹ Dit verdrag vervangt het *verdrag inzake grensoverschrijdend politieel optreden* uit 2004 dat in 2006 in werking trad.² De eerste evaluatie van dat verdrag in 2010 leidde al tot en voorstel “om het verdrag te optimaliseren” en na te denken over “eventuele wijzigingen”.³ De daadwerkelijke onderhandelingen over het nieuwe verdrag begonnen rond 2014.

Het nieuwe verdrag werd vanuit het Benelux Secretariaat onmiddellijk gekwalificeerd als “*one of a kind*”, “het beste politiesamenwerkings verdrag in Europe”, “*und eigentlich auch darüber hinaus*”.⁴ De euforie is begrijpelijk, maar is het ook verdient? Kan dit recente trilaterale verdrag gezien worden als een nieuwe (integratieve) mijlpaal in de grensoverschrijdende, Europese én internationale, samenwerking in de criminaliteitsbestrijding? Leidt het tot meer of betere grensregionale samenwerking in de criminaliteitsbestrijding en/of verhoogt het de veiligheid van burgers en bedrijven in onze grensoverschrijdende regio’s? Welke uitvoeringshindernissen moeten nog genomen worden en tegen welke operationele barrières kijken we nog steeds aan of gaan we tegen aankijken?

In vergelijking met andere politieverdragen is het Benelux-politieverdrag op een aantal terreinen “uniek en innovatief” te noemen.⁵ Met name (1) het concept “grensstreek” (art. 1, 6, en 19, en bijlage 3), (2) de introductie van de “bestuurlijke maatregel” (art 4), en de inbedding van het verdrag in de transnationale besluitvormingsstructuur van de Benelux Unie (zie art 62 lid 4, 63 en 64) en zijn vernieuwend in dit soort verdragen.

Een jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag is het waarschijnlijk nog *too close to call* om een afgewogen oordeel te vellen over deze bijzonderheden en de haalbaarheid van de algemene doelstelling van het nieuwe verdrag: “de grensoverschrijdende politieële samenwerking te *intensiveren* ... in het kader van de voorkoming, het onderzoek en de opsporing van strafbare feiten en de handhaving van de openbare orde en veiligheid”.⁶ De waarde van de evaluatie van het nieuwe verdrag wordt in hoge mate bepaald door de beschikbaarheid van objectief en niet-dialogisch subjectief empirische materiaal. Indien dit soort primaire data afwezig zijn, kan het onderzoek slechts conclusies formuleren op basis van een kritische interpretatie van, en reflectie op, de tekst van het verdrag en ander secundair materiaal (officiële documenten, wetenschappelijke publicaties en media berichten). Dit eventueel in combinatie met (niet gestructureerde) interviews met personen die betrokken waren of zijn bij de totstandkoming en/of uitvoering van het verdrag.

---

¹ (2018) Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden inzake politiesamenwerking. Netherlands: Tractatenblad 2018 Nr. 160, 52. (hierna: Benelux Politieverdrag, 2018) <https://wetten.overheid.nl/BWBV0006758/2018-07-23>)

² (2004) Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politieel optreden. Netherlands: Tractatenblad 2005 Nr. 35, 49. hierna: Benelux Politieverdrag, 2004)

³ Benelux (2014) Jaarplan. Reportno. Report Number |, Date. Place Published | : Institution |. 42

⁴ Weekers F and Stöger J (2023a) Benelux can strike back against escalating drug wars thanks to a one-of-a-kind treaty. *Euronews*, Weekers F and Stöger J (2023b) Benelux weer pionier in Europa met Politieverdrag. *EW*, Weekers F and Stöger J (2023c) Benelux wieder Vorreiter in Europa. *The European*.

⁵ Noortmann M (2024) Het BENELUX Politie Verdrag: Een belangrijke stap voorwaarts in de grensoverschrijdende criminaliteitsbestrijding, ITEM Grenszaken nr.1

⁶ Benelux Politieverdrag 2018, Artikel 2

In deze grenseffectrapportage analyseer ik met name de potentiële effecten voor de Belgisch-Nederlandse grensregio's en de mogelijke effecten van dit verdrag op de integratie van EU-regelgeving op het gebied van criminaliteitsbestrijding.

Een aantal artikelen bevatten opvallende nieuwigheden in vergelijking met het 2004 verdrag, zoals:

1. "Onderzoek" wordt expliciet genoemd als doel van het verdrag, naast "voorkoming en opsporing".
2. Er wordt nadrukkelijk toegang verleend tot verschillende "databanken",
3. Het concept van de zogenaamde "Speciale eenheden" wordt geïntroduceerd, en
4. "Bestuurlijke en justitiële autoriteiten" worden uitdrukkelijk genoemd even als het treffen van "bestuurlijke maatregelen",
5. Naast gemeenschappelijke politie centra worden nu ook gemeenschappelijke politieposten genoemd.

Veranderingen, zoals in de titel van het verdrag van grensoverschrijdende optreden naar samenwerking kunnen verschillende oorzaken hebben en zijn op basis van een puur tekstuele interpretatie moeilijk te duiden. Het antwoord op de vraag in hoeverre veranderingen kosmetisch zijn. Dan wel zijn ingegeven door strategisch diplomatiek/politieke overwegingen of gebaseerd zijn op operationele en inhoudelijke overwegingen kan bij gebrek aan primair bewijs slechts een kwestie van speculatie zijn.

Voor deze grenseffect rapportage is het van belang het opmerkelijke onderscheid dat in het verdrag gemaakt wordt tussen enerzijds "de grensstreek" en anderzijds "grondgebied ... buiten de grensstreek" van de verdragspartijen nader te beschouwen. Verwacht mag worden dat derhalve de effecten voor de Belgisch-Nederlandse grensregio's anders zullen zijn dan voor de rest van het grondgebied van deze twee verdragspartijen. In dit opzicht wijkt het verdrag niet af van het verdrag uit 2004. Binnen 'de grensstreek' lijkt het mandaat en het werkveld van de politie echter groter dan in het 2004 verdrag. Zo kunnen bijvoorbeeld op basis van Artikel 6 lid 4 persoonsgegevens en informatie "rechtstreeks worden uitgewisseld" zonder gebruik te maken van de 'officiële' kanalen indien "de verstreckende en ontvangende eenheid zich beide in de grensstreek bevinden ... én de uitgewisselde persoonsgegevens en informatie betrekking hebben op een gevaar voor de openbare orde en veiligheid of een strafbaar feit dat zich in de *grensstreek* situeert. Deze informele uitwisseling van gegevens zal met name plaatsvinden in, in de grensstreek gesitueerde politie-centra en politieposten. Ook het "grensoverschrijdend optreden" zal altijd beginnen in de 'grensstreek'.

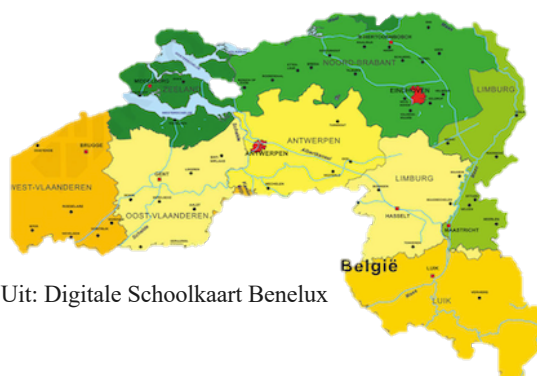
2. Doelstellingen & Werkwijze

2.1. Bestaande of toekomstige effecten: Ex-post of ex-ante

Het 2018 Benelux-politieverdrag is, zoals alle regelgevingsinstrumenten, een ‘living document’. Dat wil zeggen dat de effecten (negatief én positief) niet altijd te voorzien zijn, maar mede bepaald worden door de interpretatie en uitvoering van het verdrag op basis van maatschappelijke, sociaaleconomische én bestuurlijk-politieke ontwikkelingen, beleid en jurisprudentie. Met name als zoals in het Benelux-Politieverdrag nog voorzien moet worden in een groot aantal uitvoeringsinstrumenten⁷ is het moeilijk *ex-post ante* oordelen te vellen. Elke uitvoeringsmaatregel zal weer op zijn eigen merites (al dan niet in het kader van de beoordeling van het verdrag, zelf beoordeeld moeten worden).

Het duiden van de (grens) effecten, zowel negatief zal in grote mate bepaald worden door de positie(s) die verschillende institutionele stakeholders (o.a. openbare besturen, politie, justitie en publiek) zullen innemen. Daarbij kan ook nog eens een verschil gemaakt moeten worden tussen de kwantitatieve beoordeling van de regelgeving (meer v minder) en de kwalitatieve beoordeling van de regelgeving (beter v slechter) en de normatieve combinatie van deze beoordelingen meer is beter v. meer is slechter.

2.2. Afbakening: De relevante grensregio definiëren

Uit: Digitale Schoolkaart Benelux

Het Benelux Politieverdrag verwijst in verschillende artikelen naar het concept “grensstreek”.⁸ In Bijlage 3 wordt de “grensstreek” nader gespecificeerd:

Voor het Koninkrijk België: de gerechtelijke arrondissementen Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg, Luik, Eupen en Luxemburg; *Voor het Groothertogdom Luxemburg:* Het volledige nationale grondgebied; *Voor het Koninkrijk Nederland:*

de arrondissementen Zeeland, West-Brabant, Oost-Brabant en Limburg.”⁹

Voor België en Nederland is gekozen voor een afbakening op basis van (gerechtelijke) arrondissementen, welke in eerste instantie een afbakening is op basis van de organisatie van justitie en niet op basis van de organisatie van de politie. Dit is een duidelijke verandering ten opzichte van het 2004 Verdrag, waarin “het gehele nationale grondgebied” van België als “grensstreek” werd aangemerkt en voor Nederland de “grensstreek ... omvat het geografisch gebied waarin [bepaalde]

⁷ Zie bijvoorbeeld Benelux Politieverdrag 2018 Artikel 13, 14, 15, 16 en 17

⁸ *Idem* artikel 1 sub p en q, Artikel 6 lid 2 en lid 4 sub a en sub b, Artikel 19 lid 1 en lid 5.

⁹ Voor dit dossier is Luxemburg buiten beschouwing gelaten omdat er geen directe, naburige grensstreek is tussen Nederland en Luxemburg en er als zodanig ook geen ook significante ‘grensoverschrijdende effecten’ worden verwacht. (Uiteraard geldt dat niet voor de naburige ‘grensstreek’ van België en Luxemburg en een afzonderlijke grenseffect rapportage zou voor deze grensstreek geïnitieerd kunnen worden.

korpsen actief zijn”.¹⁰ De reden hiervoor is wellicht een pragmatische in de zin dat (gerechtelijke) arrondissementen in beide landen van gelijke omvang zijn en in eenzelfde verhouding tot de verschillende politieorganisaties staan.

Het dossier beperkt zich thematisch tot de doelstelling van het Benelux-politieverdrag:

“de grensoverschrijdende politieke samenwerking te intensiveren op het grondgebied van de Verdragsluitende Partijen in het kader van:

- a. de voorkoming, het onderzoek en de opsporing van strafbare feiten en
- b. de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

2.3. De centrale onderzoeksthema's, principes, benchmarks en indicatoren van het dossier

Het Benelux-politieverdrag is van invloed op en wordt beïnvloed door zowel vraagstukken van Europese integratie, sociaaleconomische/duurzame ontwikkeling en Euregionale cohesie. Europese integratie en Euregionale cohesie kunnen direct en indirect gerelateerd worden aan in het verdrag genoemde verwijzingen, beginselen en doelstellingen. Echter, het effect van de toe- of afname van de criminaliteit, het uiteindelijke doel van grensoverschrijdende politieke samenwerking, op de ontwikkeling van een regio, al dan niet sociaaleconomisch, is moeilijker te duiden. Directe (meetbare) financiële schade ten gevolge van criminele activiteiten in Nederland bedraagt volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in (2021) € 4,2 miljoen. Volgens schattingen van het Wetenschappelijke Onderzoek en Data Centrum (WODC) (2006) kan de daadwerkelijke schade vele malen hoger uitvallen (€ 20,2 miljoen). In een rapport van het WODC uit 2018 wordt geconcludeerd dat: “veel crimineel geld verdampst rechtstreeks in de reguliere economie”. Hoeveel ‘crimineel geld’ zijn weg terug vindt in de reguliere economie en daardoor indirect bijdraagt aan de sociaaleconomische ontwikkeling van een staat is onbekend. Ook hebben we geen grensoverschrijdende statistische gegevens op basis waarvan een inschatting gemaakt kan worden wat de financiële schade is in een grensoverschrijdende regio.

---

¹⁰ Zie Bijlage 3 Benelux Politieverdrag 2004

Onderzoeks-thema	Principes	Benchmarks	Indicatoren
Europese integratie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Besluit van de Raad 2003/170/JBZ betreffende het gezamenlijk gebruik van verbindingsofficieren die gedetacheerd zijn door de rechtshandhavende autoriteiten van de lidstaten 2. Kaderbesluit van de Raad 2006/960/JBZ betreffende de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen de rechtshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie & Verordening (EU) 2016/67 en Richtlijn (EU) 2016/680 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens 3. Besluit van de Raad 2008/615/JBZ inzake de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder ter bestrijding van terrorisme en grensoverschrijdende criminaliteit 4. Richtlijn 2014/41/EU betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebruik verbindingsofficieren 2. Uitwisseling informatie en inlichtingen & bescherming en verwerking persoonsgegevens 3. Bestrijding terrorisme en criminaliteit 4. Gebruik onderzoeksbevel 	<p>Aantal en inhoud</p> <p>Resultaat en narrative</p> <p>Concretisering en inhoud</p> <p>Resultaat</p>
Sociaal-economische, duurzame ontwikkeling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t
Euregional cohesie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenwerking 2. Optreden en aanwezigheid 3. Informatie deling 4. Opsporen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gemeenschappelijke politiepost 2. Gemeenschappelijke patrouilles en controles 3. Gemeenschappelijk politie centra 4. Verbindingsofficieren 	Vaststellen daadwerkelijke aantallen en analyseren van inhoud waarbij gelet moet worden op de kwaliteit van de uitwisseling van informatie en communicatie in de grensstreek. ¹¹

¹¹ Hierboven is reeds aangegeven dat bij het ontbreken van primaire data weinig te zeggen valt over deze benchmarks.

3. Empirische bevindingen

Voor dit dossier worden ‘empirische bevindingen’ gedefinieerd als bevindingen die gebaseerd zijn op objectieve en subjectieve primaire data. In dit onderzoek kon geen gebruik worden gemaakt van bepaalde primaire data, met name statistische gegevens en niet-dialogische subjectieve data. Bij het ontbreken van deze kwantitatieve en kwalitatieve gegevens, zijn de empirische bevindingen slechts gebaseerd op een beperkt aantal interviews met personen die direct of indirect betrokken zijn/waren of te maken hebben (hadden) met de uitvoering van het verdrag. Deze interviews zijn niet van tevoren gestructureerd. De interviews zijn vervolgens getranscribeerd en onderworpen aan een

3.1 Het Benelux politieverdrag en Europese integratie: een dynamische wisselwerking

Het Benelux-politieverdrag refereert in de preambule direct aan een aantal Besluiten, Richtlijnen en Verordeningen van de Europese Unie. Dit hoofdstuk gaat nader in op de relatie tussen het verdrag en de betreffende EU-regelgeving door nauwkeuriger te kijken hoe de beide regelgevingen zich conceptueel tot elkaar verhouden.¹²

3.1.1 Het gebruik van verbindingsofficieren

Artikel 27 van het Verdrag regelt het “plaatsen van verbindingsofficieren” met als doel:

- de samenwerking te bevorderen en te versnellen, in het bijzonder in het kader van:
- de uitwisseling van informatie;
  - de uitvoering van verzoeken in het kader van gerechtelijke samenwerking in strafzaken;
  - het toezicht op de buitengrenzen;
  - de handhaving van de openbare orde en veiligheid;
  - de bescherming van personen en goederen.

Het concept ‘verbindingsofficier’/‘contactambtenaar’ is niet nieuw. Zowel de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten Akkoord¹³ als het *Besluit van de Raad betreffende het gezamenlijk gebruik van verbindingsofficieren die gedetacheerd zijn door de rechtshandhavende autoriteiten van de lidstaten*¹⁴. Daar waar het laatstgenoemde Besluit in hoofdzaak gericht is op informatie-uitwisseling, en het Schengen Implementatie Akkoord ook “de uitvoering van verzoeken om politieke en justitiële rechtshulp in strafzaken” en “de taakuitoefening van de autoriteiten belast met de grensbewaking aan de buitengrenzen” regelt (artikel 47 lid 2 sub b en c) gaat het Verdrag met “de handhaving van de openbare orde en veiligheid” en “de bescherming van personen en goederen” Als zodanig kan Verdrag een bijdrage leveren aan de verdere uitbouw van de taken en het mandaat van verbindingsofficieren en een verdere integratie van samenwerking op de in artikel 27 lid 2 sub d en e genoemde terreinen. In hoeverre verbindingsofficieren “samenwerking bevorderen en versnellen”, valt bij het ontbreken van empirische data over de dagdagelijkse werkzaamheden van verbindingsofficieren moeilijk vast te stellen. In algemene zin kan gesteld worden dat het plaatsen van verbindingsofficieren “facilitates cooperation and the building of trust”.¹⁵ Het Verdrag lijkt een meer

---

¹² De Benelux presenteert zich graag als “Voorloper in Europa: Met de intensieve samenwerking tussen de politiediensten lopen de drie landen voorop in Europa en vormen ze vaak een proeftuin waarop Europa zich inspireert. Zie <https://www.benelux.int/nl/post/benelux-politiesamenwerking-bestaat-10-jaar> (bezoekt: 29.05.2024). In hoeverre de Benelux Europa inspireert zou een mooi onderwerp van onderzoek kunnen zijn

¹³ (1985) Overeenkomst ter Uitvoering van het Schengen Akkoord. Netherlands: Publicatieblad der Europese Gemeenschappen 22.9.2000, 19 - 61.

¹⁴ 2003/170/JBZ van 27 februari 2003, zoals gewijzigd door het besluit van de Raad 2006/560/JBZ van 24 juli 2006

¹⁵ Klip A (2021) *European criminal law : an integrative approach*. Cambridge: Intersentia.

operationeel concept van verbindingsofficieren na te streven. Artikel 28 betreffende “gemeenschappelijk gebruik van verbindingsofficieren” lijkt ook in die richting te wijzen.

1. De Verdragsluitende Partijen verbinden zich tot het verstevigen van de samenwerking door het gemeenschappelijk gebruik van verbindingsofficieren die de Verdragsluitende Partijen vertegenwoordigen in derde landen of bij internationale organisaties.
2. De modaliteiten van de in het eerste lid bedoelde samenwerking worden door de bevoegde autoriteiten of diensten geregeld door middel van uitvoeringsafspraken.

Gelet op de noodzaak om verdere uitvoeringsafspraken te maken (lid 2) mag worden aangenomen dat voor het gemeenschappelijk gebruik van verbindingsofficieren meer nodig is dan intentie en vertrouwen. Onduidelijk is in hoeverre deze uitvoeringsmaatregelen reeds genomen zijn of in de maak zijn.

Opvallen is dat het Verdrag naast de “verbindingsofficier” ook nog de “verbindingssambtenaar” wordt genoemd noemt. Deze wordt “door een bevoegde dienst van een Verdragsluitende Partij *tijdelijk* bij een bevoegde dienst van een andere Verdragsluitende Partij wordt geplaatst om de onderlinge contacten te vergemakkelijken en elkaar te ondersteunen” (art.1 sub t). De meer operationele taak van de “verbindingssambtenaar” wordt niet verder uitgewerkt in het Verdrag.

3.1.2 Uitwisseling van informatie en bescherming persoonsgegevens

In vergelijking met het Benelux-politieverdrag uit 2004, lijkt het nieuwe verdrag aanzienlijk meer mogelijkheden tot het uitwisselen van informatie en persoonsgegevens te creëren. Waar het raadplegen van verschillende ‘Databanken’ de in het oog springende nieuwigheid is, mag ook de (verdergaande) uitwisseling van persoonsgegevens niet onderschat worden. Het verbaast dan ook niet dat de verdragsluitende partijen zich expliciet binden aan de beperkingen van artikel 10 van het Zweeds Kaderbesluit.¹⁶

De uitwisseling van met name persoonsgegevens heeft, naar verluidt, geleid tot een vertraging in het ratificatieproces. Niet alleen in Nederland heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) kritische vragen

---

¹⁶ Artikel 10 Kaderbesluit betreffende de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen de wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de EU, met name ten aanzien van zware misdrijven, zoals terroristische daden. *Kaderbesluit 2006/960/JBZ* Pb EU L386 van 29 december 2006.

Redenen om informatie of inlichtingen te weigeren

1. Onverminderd artikel 3, lid 3, mag een bevoegde rechtshandhavingsautoriteit slechts weigeren informatie of inlichtingen te verstrekken indien er feitelijke redenen zijn om aan te nemen dat de verstrekking van de informatie of inlichtingen:
  - a) de wezenlijke nationale veiligheidsbelangen van de aangezochte lidstaat zou schaden, of
  - b) het welslagen van een lopend onderzoek of een lopende criminele-inlichtingenoperatie, dan wel de veiligheid van personen in gevaar zou brengen, of
  - c) duidelijk niet in verhouding staat tot noch relevant is voor de doeleinden waarvoor de betrokken informatie of inlichtingen zijn gevraagd.
2. Indien het verzoek betrekking heeft op een strafbaar feit dat naar het recht van de aangezochte lidstaat strafbaar is gesteld met een gevangenisstraf van maximaal een jaar, kan de bevoegde rechtshandhavingsautoriteit weigeren de gevraagde informatie of inlichtingen te verstrekken.
3. De bevoegde rechtshandhavingsautoriteit weigert informatie of inlichtingen te verstrekken indien de bevoegde rechterlijke instantie niet overeenkomstig artikel 3, lid 4, toestemming heeft gegeven voor de toegang tot en de uitwisseling van de gevraagde informatie.

gesteld, bij met name de (concept) uitvoeringsovereenkomsten;¹⁷ ook in het Belgische Parlement zijn scherpe vragen gesteld over persoonsgegevens en toegankelijke databanken.¹⁸

De bescherming van persoonsgegevens en het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van criminaliteit staan in een problematische verhouding tot elkaar. Dit komt niet alleen tot uitdrukking in het conceptuele juridische verschil tussen EU *Verordening* 2016/679¹⁹ en EU *Richtlijn* 2016/680²⁰. In de literatuur wordt veelvuldig het verschil tussen de (beperkende) normerende regels die gelden voor politie en de georganiseerde misdaad, die zich niet aan wettelijke en ethische regels hoeft te houden aangehaald.

De discussie over informatie-uitwisseling is zeker niet nieuw, maar het verband met de bescherming van persoonsgegevens wordt niet altijd gelegd. In een door het WODC in 2014 uitbesteed onderzoek naar “Internationale politie informatie-uitwisseling” bijvoorbeeld ligt de nadruk vooral op de techniek van informatie-uitwisseling.²¹ Het rapport concludeert:

Informeel informatie-uitwisseling blijkt nog vaak de voorkeur te hebben. Vaak blijkt juridische kennis te ontbreken of onvoldoende te zijn geborgd, met name omdat de ontwikkelingen op rechtsgebied erg snel zijn gegaan waardoor bevoegdheden niet altijd duidelijk zijn en de eisen met betrekking tot gegevensbescherming niet altijd helder zijn.²²

De talloze systemen van en kanalen voor informatie-uitwisseling overlappen elkaar grotendeels waardoor er niet alleen beleidsmatige onduidelijkheid ontstaat. Op operationeel terrein lijdt dat ertoe dat “korpsen aan weerszijden van de grenzen onvoldoende van elkaars informatiepositie profiteren”.²³

Het WODC-rapport uit 2014 stelde dat:

Door het uitwisselen van informatie wordt getracht meer greep te krijgen op lokale fenomenen en meer zicht te krijgen op die lokale grensoverschrijdende problemen, waardoor middelen waarin het Benelux-verdrag voorziet efficiënter kunnen worden ingezet.²⁴

De dynamiek tussen verschillende EU-instrumenten en verdragsrechtelijke regelingen en informele (vaak grens-regionale) informatiekkanalen lijkt eerder complicerend te zijn waarbij telkens weer de hoop uitgesproken wordt dat nieuwe regelgeving de efficiëntie vergroot.

In hoeverre het nieuwe Benelux Verdrag de informatie-uitwisseling tussen individuele politiemensen verbeterd, zou een onderwerp van onderzoek en analyse moeten zijn. Daarbij zou het onderzoek niet

---

¹⁷ Zie b.v. Advies over de concept uitvoeringsovereenkomst Benelux-politieverdrag, artikel 16, 31.03.2023 kenmerk 2022-000206479

¹⁸ Zie Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden inzake politiesamenwerking, en zijn bijlagen, gedaan te Brussel op 23 juli 2018, Kamer, 3e zitting van de 55e zittingsperiode, 2020-2021, DOC 55 1440/002 p. 6

¹⁹ Verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens

²⁰ EU *Richtlijn* 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen.

²¹ den Boer M (2014) Internationale politie informatie-uitwisseling *WODC*. P. 146

²² den Boer M (2014) Internationale politie informatie-uitwisseling *WODC*. P. 146

²³ Ibid. p. 4

²⁴ Nelen H, Peters M and Vanderhallen M (2013) Recherchesamenwerking in de Euregio Maas-Rijn: Knooppunten, knelpunten en kansen. *Politie en Wetenschap*. P. 142

²⁵ den Boer M (2014) Internationale politie informatie-uitwisseling *WODC*.p. 4

beperkt moeten blijven tot gestructureerde interviews met een beperkt aantal 'experts, maar zou in toenemende mate de *ranks and files* in de politieorganisaties moeten worden betrokken bij deze evaluaties. Uit een aantal informele gesprekken en interviews, welke gedeeltelijk gevoerd zijn in het kader van het NWO-project *The problems and prospects of interorganizational and cross-border cooperation in EU regional crime control*,²⁵ lijkt wel naar voren te komen dat persoonlijke contacten belangrijk zijn bij informatie-uitwisseling. Vertrouwen en fysieke nabijheid kunnen daarbij een doorslaggevende rol spelen. In Duitsland spreekt men van het *Prinzip der zusammengeschobenen Schreibtische*.²⁶ Op een dergelijk beginsel rusten ook de in het Benelux-verdrag voorziene gemeenschappelijke politieposten en politiecentra. De gemeenschappelijke politiepost in Baarle-Hertog en Baarle-Nassau en het gemeenschappelijk Euregionaal Politie Informatie Coöperatie Centrum (EPICC) in Kerkrade kunnen als voorbeelden dienen.

3.2 Bestrijding terrorisme en criminaliteit

Het Besluit 2008/615/JBZ van de Raad van 23 juni 2008 inzake de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder ter bestrijding van terrorisme en grensoverschrijdende criminaliteit en het Besluit 2008/615/JBZ betreffende de uitvoering ervan. Het Besluit regelt naast de uitwisseling van specifieke informatie (o.a. DNA-profielen en kentekengegevens) "de voorwaarde en de procedure voor de intensivering van de grensoverschrijdende politionele samenwerking via diverse maatregelen". Het Besluit benoemt een sommige aspecten van grensoverschrijdend "gezamenlijk optreden" zoals "[g]ebruik van wapening, munitie en uitrusting" (art. 18) iets nadrukkelijker. In het Verdrag, ligt dit, in de publieke opinie controversiële, thema enigszins verborgen in Artikel 32 (Overpad en Doortocht).

De ambtenaar is bevoegd om zich in de uitvoering van zijn politietaken of in het kader van een politieopleiding, met zijn vervoermiddelen en uitrusting, inclusief het overeenkomstig artikel 39 van dit Verdrag toegestane wapening en munitie, over het grondgebied van een Verdragsluitende Partij te bewegen om het eigen grondgebied of het grondgebied van een andere lidstaat van de Europese Unie langs de snelst mogelijke weg te bereiken.

Wat dit in de praktijk voor de grensregio's gaat betekenen, moet worden afgewacht.

3.2.1 Het Europees Onderzoeksbevel

Het Verdrag refereert in de Preambule niet alleen aan het de Richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel (EOB) in strafzaken maar ook in de artikelen 33 lid 1 en 4 ("Verzoeken om veiligstelling van sporen of bewijsmateriaal in spoedeisende zaken"). Het Verdrag lijkt in deze verder te gaan dan de Richtlijn in die zin dat onder bepaalde omstandigheden een EOB of Europees Arrestatiebevel verzoek in eerste instantie niet meer noodzakelijk is, maar een "verzoek van de bevoegde dienst ... belast ... met de politietaak" van de ene lidstaat aan een bevoegde dienst van een ander lidstaat voldoende is. Wordt hiermee de onderzoeksrechter en bepaalde waarborgen in de richtlijn ten dele buiten spel gezet?²⁷

Zoals hierboven reeds aangegeven erkent het Verdrag "de grensstreek" als een bijzondere regio. De Belgisch-Nederlandse grensregio's zullen dan ook naar verwachting meer te maken krijgen met *zichtbare* grensoverschrijdende politiesamenwerking dan andere delen van de beide koninkrijken. Met

---

²⁵ Zie <https://www.nwo.nl/en/projects/40622rb010>

²⁶ Zusammenarbeit über Grenzen hinweg <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sicherheit/nationale-und-internationale-zusammenarbeit/grenzueberschreitende-polizeiliche-zusammenarbeit/grenzueberschreitende-polizeiliche-zusammenarbeit-node.html> 07.05.2024.

²⁷ Klip A (2021) *European criminal law : an integrative approach*. Cambridge: Intersentia. Zie p. 506 - 507

name het “grensoverschrijdend optreden” kan door het publiek daadwerkelijk worden waargenomen. Daaronder vallen o.a. :

- Artikel 15: Gemeenschappelijke politiestations
- Artikel 18: Bijstand in de vorm van personeel en materieel,
- Artikel 19: Optreden op eigen initiatief
- Artikel 20: Gemengde patrouilles en gemeenschappelijke controles
- Artikel 21: Grensoverschrijdende achtervolging
- Artikel 30: Gemeenschappelijke politiecentra

Deze grensoverschrijdende activiteiten zijn niet persé nieuw. Overeenkomstig hoofdstuk 5 van Besluit 2008/615/JBZ, bijvoorbeeld, met name in de in artikel 17, lid 4, en artikel 19, leden 2 en 4, van dat besluit bedoelde verklaringen, wijst elke lidstaat een of meer contactpunten aan waarlangs de andere lidstaten zich tot de bevoegde autoriteiten kunnen richten, en kan elke lidstaat bepalen volgens welke procedures gezamenlijke patrouilles en andere gezamenlijke operaties worden opgezet en initiatieven van andere lidstaten aangaande die operaties hun beslag krijgen, andere praktische aspecten regelen en de operationele werkwijze vastleggen.²⁸

Ook op het gebied van de regulering van het optreden van grensoverschrijdende eenheden lijken het Verdrag en het Besluit 2008/617/JBZ van de Raad van 23 juni 2008 “*ter verbetering van de samenwerking in crisissituaties tussen de speciale interventie-eenheden van de lidstaten van de Europese Unie*”, elkaar te beïnvloeden. Het Verdrag definieert weliswaar ‘speciale eenheden’ niet als ‘interventie’ eenheden, maar in beide gevallen gaat het uitdrukkelijk wel om “crisissituaties”. Wat een “crisissituatie is wordt in beide documenten op eenzelfde wijze gedefinieerd.²⁹ Het verdrag gaat verder dan het besluit in de zin dat “speciale eenheden’ ook op verzoek bijstand kunnen verlenen “buiten crisissituaties” (Art. 54). Dat het grensoverschrijdende optreden van speciale eenheden uitzonderlijk is, wordt duidelijk gemaakt door het gegeven dat het Verdrag de titels 3, 4 en 5 uitsluit van toepassing op dit optreden (Art. 52).

---

²⁸ “De lijst van contactpunten wordt opgesteld en bijgehouden door het secretariaat-generaal van de Raad, dat de bevoegde autoriteiten ook in kennis stelt van wijzigingen.

3. Het initiatief tot een gezamenlijke operatie kan uitgaan van de bevoegde autoriteiten van een lidstaat. Vóór de aanvang van de operatie maken de in lid 2 bedoelde bevoegde autoriteiten schriftelijk of mondeling afspraken over bijzonderheden zoals:

- a) de voor de operatie bevoegde autoriteiten van de lidstaten;
- b) het specifieke doel van de operatie;
- c) de gastlidstaat waar de operatie plaatsvindt;
- d) het geografische gebied van de gastlidstaat waarin de operatie plaatsvindt;
- e) de periode waarop de operatie betrekking heeft;
- f) de specifieke bijstand die de zendstaat (zendstaten) aan de gaststaat (gaststaten) verleent (verlenen), inclusief ambtenaren of ander overheidspersoneel, materiaal en financiële elementen;
- g) de ambtenaren die deelnemen aan de operatie;
- h) de ambtenaar die de leiding heeft over de operatie;
- i) de bevoegdheden die ambtenaren en ander overheidspersoneel van de zendstaat(staten) in de gastlidstaat mogen uitoefenen gedurende de operatie;
- j) de specifieke bewapening, munitie en uitrusting die de ondersteunende ambtenaren gedurende de operatie mogen gebruiken overeenkomstig Besluit 2008/615/JBZ;
- k) de logistieke regelingen aangaande transport, accommodatie en beveiliging;
- l) de verdeling van de kosten van de gezamenlijke operatie als wordt afgeweken van artikel 34, eerste zin, van Besluit 2008/615/JBZ;
- m) andere mogelijk noodzakelijke elementen.

De in dit artikel bedoelde verklaringen, procedures en aanwijzingen worden opgenomen in het in artikel 18, lid 2, bedoelde handboek.”

²⁹ Vergelijk art. 53 lid 2 Verdrag en art. 2 sub b van het besluit. Ook binnen het Verdrag blijft een ‘verzoek’ noodzakelijk. Wat een “speciale eenheid” is wordt bepaald door de individuele verdragsstaat (zie Bijlage 4 van het Verdrag)

In hoeverre het 2018 Verdrag een zichtbaar verschil gaat maken in vergelijking tot het verdrag uit 2004 moet blijken. In eerste instantie kan gekeken worden naar de mogelijke toename van waarneembare gezamenlijke politieoptreden of dat nu tot uiting komt in gemeenschappelijke posten, centra of controles, gemengde patrouilles of bijstand, of grensoverschrijdende achtervolgingen.

Het tellen van gemeenschappelijke politieposten is waarschijnlijk het gemakkelijkst. Op dit moment is De gemeenschappelijke politiepost van Baarle-Hertog/Baarle Nassau het meest sprekende voorbeeld. Zodanig gebouwd dat politieambtenaren uit België en Nederland op hun eigen nationale grondgebied hun bureau werk kunnen doen en vanachter hun bureau kunnen overleggen met de collega uit de buurgemeente. Op basis van het Verdrag kunnen “ambtenaren die werkzaam zijn in deze post rechtstreeks toegang geven tot hun politiedatabanken ten behoeve van de uitvoering van de politietaken in hun territoriaal bevoegdheidsgebied waarmee ze binnen deze post belast zijn” (Art. 15 lid 1). Wat wellicht in gemeenschappelijke politieposten al informeel gebruikelijke was wordt door het verdrag geformaliseerd.

Het fenomeen grensoverschrijdende achtervolgingen is moeilijker in kaart in kaart te brengen vanwege ontbrekende kwalitatieve en kwantitatieve data, en de verschillende wijzen waarop grensoverschrijdende achtervolgingen door de verschillende meldkamers aan beide zijden van de grens geregistreerd en verwerkt worden. Het ontbreken van empirische gegevens over grensoverschrijdende achtervolgingen wekt verbazing aangezien het achtervolgingsrecht ook al in het 2004 verdrag erkend werd.³⁰

In artikel 21 van het nieuwe verdrag, lijkt het achtervolgingsrecht aanzienlijk te zijn uitgebreid in de zin dat er geen voorwaarden meer worden gesteld aan de reden(nen) voor achtervolging. Anderzijds lijken de procedurele voorwaarden stringenter geworden. Op basis waarvan is besloten tot deze verandering? De indruk bestaat dat de Nederlandse politie eerder de achtervolging over de grens doorzet dan hun Belgische collega's en dat dit gemiddeld een keer per week gebeurt.³¹ Een beter inzicht in de aard en de verwerking van grensoverschrijdende achtervolgingen zou de samenwerking ten goede kunnen komen.

---

³⁰ Artikel 18 2004 Verdrag

Achtervolging

1. Voor de uitvoering van de grensoverschrijdende achtervolging zijn de bepalingen van artikel 41 van de ter uitvoering van het Akkoord van Schengen van toepassing, met dien verstande dat:
  - a. een achtervolging over de grens, met inachtneming van het nationale recht, mag worden voortgezet, indien deze betrekking heeft op personen die zich hebben onttrokken aan een vrijheidsstraf of die verdacht zijn van een strafbaar feit dat tot uitlevering aanleiding kan geven;
  - b. het achtervolgingsrecht als bedoeld in artikel 41, eerste lid, van de Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord Schengen wordt uitgeoefend op het grondgebied van de andere Verdragsluitende Partij, zonder enige in afstand, noch in tijd uitgedrukte beperking en waarbij het recht wordt toegekend om de achtervolgde persoon aan te houden.

³¹ Op YouTube zijn verschillende videobeelden geplaatst van grensoverschrijdende achtervolgingen door de Nederlandse politie (zie b.v. Dutch Police chase Belgium Drugsrunner in GTI <https://www.youtube.com/watch?v=mXH3B4jaQio>)

4. Evaluatie van het onderzoeksthema Europese integratie

Europese besluiten en richtlijnen, verdragen, en nationale wetgeving op het gebied van criminaliteitsbestrijding, met name politionele en justitiële (strafrechtelijke) samenwerking lijkt op een opeenstapeling van elkaar overlappende instrumenten en regels. Het Benelux-Politie verdrag is een goed voorbeeld van het integreren van en voortbouwen op Europese regelgeving en het vervlechten van nationale wetgeving. De Benelux wordt vaak benoemt als de speeltuin van en voor de Europese Unie. Dat is gelet op de ontstaansgeschiedenis van het Benelux-verdrag en de rol van België, Luxemburg en Nederland bij de totstandkoming van de eerste Europese verdragen niet verwonderlijk. In vergelijking tot andere politieverdragen beslecht het Benelux-politieverdrag niet alleen belangrijke jurisdictionele muren, maar ken het ook een aanzet tot een nieuwe ontwikkeling in de Europese Unie op het gebied van de dagdagelijkse samenwerking tussen politiediensten in de grensregio's.³²

5. Evaluatie van het onderzoeksthema Euregionale cohesie

De vraag in hoeverre het Benelux-politieverdrag de Euregionale cohesie en de Euregionale bestuursstructuren bevordert of belemmert en de kwaliteit van de grensoverschrijdende samenwerking te verbetert, is zoals hierboven aangegeven, vooralsnog en zonder diepgaand empirisch onderzoek nauwelijks te beantwoorden. Wel mag op basis van de tekst van het verdrag, en met name het idee van de grensstreek als een bijzondere geografische regio voor politiesamenwerking, verwacht worden dat de bestaande grensoverschrijdende, euregionale samenwerkingsverbanden en bestuursstructuren zoals b.v. het lokale 'burenoverleg' of het Bureau voor Euregionale (strafrechtelijke) Samenwerking (BES) voor kunnen profiteren van het nieuwe verdrag. Ook kan de Belgische-Nederlandse politiesamenwerking binnen het Euregio Politie Informatie- en Samenwerkingscentrum (EPICC) wellicht op een hoger niveau getild worden en kan het EPICC (gedeeltelijk) gekwalificeerd worden als een van de in artikel 30 voorzien 'gemeenschappelijk politiecentra)

Voor de Euregionale cohesie op het niveau van gemeentes en arrondissementen (deze laatste komen geografisch overeen met delen van "de grensstreek") dient gekeken te worden naar de samenwerking tussen de in het verdrag genoemde "bestuurlijke of justitiële autoriteit" (art 1 sub b). Justitie heeft altijd een rol gespeeld in de grensoverschrijdende recherche en politie activiteiten middels zulke Europese instrumenten zoals EOBs en EOBs. Op Europese niveau vinden we in Eurojust de justitiële evenknie van Europol. Ook het, drie jaar geleden operationeel geworden, Europees Openbaar Ministerie geeft aan dat ook grensoverschrijdende justitiële samenwerking hoogstnoodzakelijk is. Een Benelux Openbaar Ministerie lijkt in het kader van de misdaadbestrijding in de Benelux en als aanvulling op het Benelux Politieverdrag geen overbodige luxe.

Hetzelfde geldt voor de bestuurlijke samenwerking op het terrein van criminaliteitsbestrijding. Een meer integrale Benelux aanpak lijkt tot de mogelijkheden te behoren nu zowel België en Nederland

---

³² Noortmann M (2024) Het BENELUX Politie Verdrag: Een belangrijke stap voorwaarts in de grensoverschrijdende criminaliteitsbestrijding. In: ITEM Grenzaken 1. (accessed 2014).

wettelijke kaders hebben voor de ‘bestuurlijke aanpak’. Ook het Benelux-politieverdrag lijkt de deur naar een meer integrale benadering open te zetten nu het verdrag in art. 4 lid 3 erkent dat:

De bevoegde diensten kunnen elkaar, in de mate dat het nationale recht van de aangezochte Verdragsluitende Partij zich hier niet uitdrukkelijk tegen verzet, op verzoek persoonsgegevens en informatie verstrekken voor de uitvoering van hun wettelijke opdrachten ten behoeve van het treffen van bestuurlijke maatregelen door overheidsinstanties die daartoe bevoegd zijn ter voorkoming van strafbare feiten en ter handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Het Openbaar Ministerie concludeert mijns inziens dan ook terecht dat op basis van dit verdrag “politiediensten en gerechtelijke diensten nauwer samenwerken met lokale besturen om gericht informatie uit te wisselen over georganiseerde criminaliteit (bestuurlijke aanpak) overeenkomstig het nationale recht.³³

6. Conclusies en aanbevelingen vanuit een Euregionaal perspectief

Bij gebrek aan relevante empirische gegevens kan een bijdrage van het verdrag aan de veiligheid in de grensregio’s slechts worden beoordeeld op een interpretatie van de intenties van het verdrag en de overeengekomen maatregelen en grensoverschrijdende bevoegdheden. Op papier zullen de inwoners van de grensstreek een toenemend grensoverschrijdend politie-optreden kunnen waarnemen. Ook is het aannemelijk dat politie activiteiten zoals onderzoek en opsporing, welke niet direct, in *real-time* voor het publiek waarneembaar zijn, zullen toenemen. Een goed uitgevoerd Benelux-politieverdrag zal de politiecapaciteit (zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin) in ‘de grensstreek’ verder onder druk zetten.

Immers het is niet goed denkbaar dat voor zover het Benelux-Politieverdrag nieuwe bevoegdheden voor de politie creëert, deze nieuwe bevoegdheden uitgevoerd kunnen worden binnen de bestaande capaciteit en op basis van bestaande training en opleiding. Het trainingsprogramma “zonder zorgen de grens over” geeft inderdaad aan dat dat niet kan.

De nieuwe bevoegdheden welke het verdrag creëert voor de politie zal indirect ook een invloed hebben op de werkzaamheden en daarmee de capaciteit van de Openbare Ministeries in de grensstreek. Het Verdrag geeft zelf al aan waar de justitiële autoriteiten betrokken moeten worden (art. 18, 23 en 33).

Ook het opzetten van deur naar bestuurlijke autoriteiten en maatregelen, moet in het kader van de integrale aanpak toegejuicht worden, maar hoe dit verder uitgewerkt en uitgevoerd dient te worden is nog onduidelijk. Ook hier lijken gemeenten aan en in de nabijheid van de grens, d.w.z. in ‘de grensstreek’ meer betrokken dan gemeenten in de rest van het land.

Het opzetten van gemeenschappelijke politieposten en politiecentra, zou in het kader van meer face-to-face samenwerking moeten worden bevorderd. Gemeenschappelijke politieposten en politiecentra, zullen de slagkracht van de politie in de grensstreek (en daarbuiten) vergroten.

---

³³ (<https://magazines.openbaarministerie.nl/opportuun/2018/03/kortom>)

Het verdient in ieder geval aanbeveling om bestaande justitiële en bestuurlijke samenwerkingsverbanden nader te onderzoeken en analyseren op de gevolgen van het Benelux-Politieverdrag voor de hun grensoverschrijdende werkzaamheden op het gebied van criminaliteitsbestrijding.

Vooruitblik

De ITEM Grenseffectenrapportage legt in geval van het Benelux Politieverdrag de complexiteit van internationale regelgeving bloot. Enerzijds kunnen op basis van een tekstuele interpretatie van het verdrag reeds vragen gesteld worden met betrekking tot de verhouding met Europese en nationale regelgeving. Anderzijds kunnen politicologische en socio-juridische vragen gesteld worden bij de uitvoering van het verdrag.

Dergelijke vragen kunnen slechts beantwoord worden indien specifieke regelgeving het onderwerp is van structurele en longitudinale analyses en evaluaties van die regelgeving.

Artikel 65 van het Benelux Politieverdrag bepaalt dat:

Uiterlijk vijf jaren na de inwerkingtreding van dit Verdrag brengen de bevoegde ministers van de Verdragsluitende Partijen een verslag uit aan elkaar over de doeltreffendheid en de effecten van dit Verdrag in de praktijk.

Gelet op het verlies van data en informatie als dit niet vanaf dag een wordt bijgehouden lijkt de opdracht om “*uiterlijk vijf jaren na de inwerkingtreding van dit Verdrag*” te evalueren haar doel voorbij te schieten. Om aan te kunnen tonen dat het verdrag (1) bijdraagt aan een betere politionele en grens-regionale samenwerking in de misdaadbestrijding en (2) instrumenteel is in een vermindering van grensoverschrijdende criminaliteit lijkt het raadzaam om de uitvoering van het verdrag vanaf het begin structureel te monitoren. Het verzamelen en analyseren van gegevens is niet alleen noodzakelijke voor een zinvolle evaluatie maar ook voor verbeteringen in dagdagelijkse uitvoering en real time operationalisering van het verdrag.

Gelet op (1) de verschillen in de praktijk van dataverzameling en analyse in de verschillende politiekorpsen en (2) de verschillende aspecten van het verdrag waar men het monitoren op zou kunnen concentreren lijkt het verstandig om de monitoring en evaluatie te laten doen door een consortium van gespecialiseerde wetenschappelijke en/of toegepaste onderzoeksorganisaties van de drie lidstaten. De drie politieorganisaties dienen daar met hun eigen onderzoeks- of opleidingsinstituten nauw bij te worden betrokken.

Waar bij de monitoring speciaal op kan of moet worden gelet zijn:

1. De werking van het verdrag in de ‘grensstreek’ in vergelijking met de rest van het grondgebied van de verdragsstaten.
2. De samenwerking tussen de politie en de “bestuurlijke en justitiële autoriteiten”
3. De daadwerkelijk samenwerking tussen politiemensen in zgn. “politieposten” en “politiecentra”.

Gebruikte Literatuur

- Kaderbesluit betreffende de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen de wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de EU, met name ten aanzien van zware misdrijven, zoals terroristische daden. *Kaderbesluit 2006/960/JBZ* Pb EU L386 van 29 december 2006.
- (1985) Overeenkomst ter Uitvoering van het Schengen Akkoord. Netherlands: Publicatieblad der Europese Gemeenschappen 22.9.2000, 19 - 61.
- (2004) Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake grensoverschrijdend politieel optreden. Netherlands: Tractatenblad 2005 Nr. 35, 49.
- (2018) Verdrag tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden inzake politiesamenwerking. Netherlands: Tractatenblad 2018 Nr. 160, 52.
- Benelux (2014) Jaarplan. Reportno. Report Number|, Date. Place Published|: Institution|.
- den Boer M (2014) Internationale politieele informatie-uitwisseling *WODC*.
- Klip A (2021) *European criminal law : an integrative approach*. Cambridge: Intersentia.
- Nelen H, Peters M and Vanderhallen M (2013) Recherchesamenwerking in de Euregio Maas-Rijn: Knooppunten, knelpunten en kansen. *Politie en Wetenschap*.
- Noortmann M (2024) Het BENELUX Politie Verdrag: Een belangrijke stap voorwaarts in de grensoverschrijdende criminaliteitsbestrijding. In: ITEM Grenzaken 1. (accessed 2014).
- Weekers F and Stöger J (2023a) Benelux can strike back against escalating drug wars thanks to a one-of-a-kind treaty. *Euronews*.
- Weekers F and Stöger J (2023b) Benelux weer pionier in Europa met Politieverdrag. *EW*.
- Weekers F and Stöger J (2023c) Benelux wieder Vorreiter in Europa. *The European*.

ITEM is een initiatief van Universiteit Maastricht (UM), het Nederlands Expertise en Innovatiecentrum Maatschappelijke Effecten Demografische krimp (NEIMED), Zuyd Hogeschool, de Gemeente Maastricht, de Euregio Maas-Rijn (EMR) en de Provincie Limburg (NL).

Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility / ITEM

Postadres:

Postbus 616, 6200 MD Maastricht

Bezoekadres:

Kapoenstraat 2, 6211 KW Maastricht

T: 0031 (0) 43 388 32 33

E: item@maastrichtuniversity.nl

www.twitter.com/ITEM_UM

www.linkedin.com/company/item-maastricht

www.crossborderitem.eu

